

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (Україна)
Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (Україна)

Інститут проф. Жана-Урбана Сандаля (Норвегія)

Університет ім. Фрідріха-Олександра Ерланген-Нюрнберг (Німеччина)

Казахський університет економіки, фінансів та міжнародної торгівлі
(Республіка Казахстан)

Варшавський технологічний університет «Варшавська політехніка» (Польща)

Балтійська міжнародна академія (Латвійська Республіка)

Національний технічний університет «Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського» (Україна)

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України (Україна)

Міжнародний університет фінансів (Україна)

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЇ:
ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ»

присвячена видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману

25 листопада 2022 року
м. Харків, Україна

ББК 65.050

К 64

Рекомендовано на засіданні вченої ради Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (протокол № 8 від 01.12.2022 р.), вченої ради Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України (протокол № 13 від 18.11.2022 р.)

Рецензенти: **Кизим Микола Олександрович** – доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, проректор Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна);
Криворучко Оксана Миколаївна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту Харківського національного автомобільно-дорожнього університету (Харків, Україна);
Назарова Галина Валентинівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної економіки Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)

Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики : матеріали XVII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 25 листопада 2022 р. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2022. 122 с. (+ додаток). Укр. мова, англ. мова

ISBN 978-617-7801-37-4

Наведено результати наукових досліджень учасників, проведених у рамках сімнадцятої Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки і практики», присвяченої видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману. Розглянуто питання теоретичних і прикладних засад формування та активізації інноваційних процесів на всіх економічних рівнях відносин в Україні, управління розвитком діяльності підприємств в умовах міжнародної конкуренції, проблем розвитку національної інноваційної системи та інноваційної діяльності підприємств. Видання складається зі збірки тез доповідей учасників конференції.

Видання може бути корисним для використання у подальших наукових дослідженнях, для формування практичних рекомендацій та управлінських рішень з підвищення конкурентоспроможності й інноваційного розвитку економіки. Рекомендовано фахівцям різних галузей економіки, державним службовцям, представникам бізнесу, науковим, освітнім і громадським організаціям, науковцям, аспірантам і студентам економічних спеціальностей.

ББК 65.050

ISBN 978-617-7801-37-4

© Колектив авторів, 2022

© ФОП Лібуркіна Л. М., 2022

Чинники міжнародної конкурентоспроможності ІТ-підприємств

Дибач Інна Леонідівна,

доктор економічних наук, доцент, професор кафедри
міжнародної економіки і менеджменту, ХНЕУ ім. С. Кузнеця
(м. Харків, Україна)

Розвиток вітчизняного ІТ-сектора економіки відбувається швидко та потужно. Підтвердження знаходимо у звітах Національного банку України, де зазначено, що, наприклад, експорт ІТ-послуг кожного року збільшується приблизно на 30 % (виключенням є пандемічний 2020 рік, але і тоді збільшення темпів експорту ІТ-послуг склало близько 20 %) і в кінці 2021 року становив 6 943 млн дол. США (рис. 1).

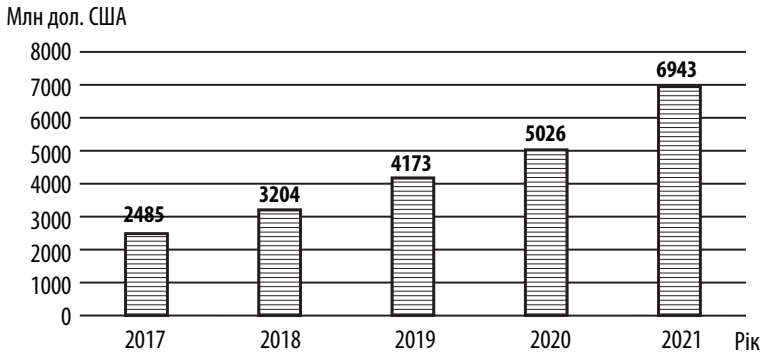

Рис. 1. Обсяги експорту ІТ-послуг, млн дол. США

Джерело: складено за [1]

Крім того, розвиток ІТ-індустрії не збавляє обертів навіть з початком повномасштабного російського вторгнення і на фоні зниження економічної активності в Україні в цілому демонструє приголом-

Секція 2. Управління розвитком міжнародної діяльності підприємств в умовах цифрової трансформації

шлыве як для таких умов зростання – обсяги експорту ІТ-послуг за перше півріччя 2022 року на 23 % перевищують цей показник в аналогічний період 2021 року [1]. За даними Асоціації «ІТ Ukraine» [2], понад 85 % українських ІТ-спеціалістів продовжують працювати на своїх робочих місцях, і близько 77 % компаній зберегли майже всіх своїх клієнтів та обсяги контрактів.

Такі тенденції засвідчують високий ступінь привабливості вітчизняних ІТ-компаній на міжнародному ринку та дозволяють говорити про подальші перспективи ІТ-бізнесу. Враховуючи активну інтеграцію вітчизняного ІТ-бізнесу до міжнародного економічного простору, актуальності набуває питання уточнення чинників, що обумовлюють успіх українських ІТ-підприємств у конкурентному протистоянні на закордонних ринках.

Діяльність ІТ-підприємств має ряд специфічних ознак [3; 4, с. 184–185; 5], що обумовлюють їх спроможність конкурувати на ринку. Отже, всю сукупність факторів конкурентоспроможності ІТ-компаній доцільно поділити на ендогенні (або фактори прямого впливу) та екзогенні (фактори опосередкованого впливу). Здебільшого (близько 95 %) ІТ-бізнес має експортну орієнтацію і, враховуючи падіння економічної активності в Україні, така тенденція збережеться. Тому серед екзогенних факторів, на нашу думку, один із найбільших впливів справляє політика держави щодо експортоорієнтованого бізнесу в цілому та ІТ-сфери зокрема (підтвердженням слугує реакція ІТ-спільноти на оновлені валютні правила НБУ). ІТ-бізнес є глибоко клієнтоорієнтований та передбачає тісні комунікації із клієнтами при укладанні та виконанні контракту, тому вважаємо, що перепорою на шляху розвитку вітчизняного ІТ-сектора може стати подовження заборони на виїзд спеціалістів за кордон. Проте, з іншого боку, відкриття кордонів для фахівців з інформаційних технологій створює ризик ІТ-еміграції. Серед чинників екзогенного характеру, що мають позитивний вплив на український ІТ-бізнес, слід також назвати загальний тренд диджиталізації та підвищення

попиту на ІТ-послуги, високий кадровий потенціал, низьку капіталомісткість ІТ-проектів, відтік бізнесу з росії (переміщення відбувається в інші країни, в тому числі й в Україну), висока мобільність ІТ-спеціалістів.

Спостереження за господарською практикою та вивчення наукової літератури з цього питання [3; 5] дозволяють стверджувати, що формування конкурентних переваг ІТ-підприємств має врахувати такі ендогенні фактори:

- систематичний перегляд наявного стратегічного плану і техніки командної роботи, відстежування КРІ;
- рівень якості програмного / апаратного забезпечення та ІТ-послуг;
- рівень відносин із замовниками;
- рівень захисту прав інтелектуальної власності;
- мотивація персоналу та організація постійної освітньої діяльності;
- рівень корпоративної культури;
- система внутрішніх і зовнішніх комунікацій.

Відповідаючи на виклики та загрози сьогоденного середовища ІТ-бізнесу, перед менеджментом підприємств постає завдання миттєвої реакції на динамічні змінні та прийняття швидких управлінських рішень. За цих умов особливої значущості набуває встановлена система ІТ-комунікацій.

Бізнес-комунікація має охоплювати всі рівні компанії, будь то управлінський чи технічний [7]. Усі рівні повинні мати належну систему управління, яка може допомогти людям спілкуватися один із одним і працювати ефективніше.

Організація комунікаційної взаємодії ІТ-компанії повинна забезпечувати виконання таких завдань [6]:

- організація комунікації в процесах управління командою;

Секція 2. Управління розвитком міжнародної діяльності підприємств в умовах цифрової трансформації

- підтримка спільної організації групової роботи з оброблення загальної інформації та інформації про роботу над проектом;
- підтримка колективної роботи під час розроблення програмного забезпечення;
- сприяння формуванню та розвитку корпоративної культури організації для забезпечення згуртованості та розвитку командної роботи.

Підсумовуючи вищезначене, дозволимо собі такі висновки: український ринок ІТ-послуг в умовах воєнного стану зберігає високий потенціал розвитку; експортна орієнтація ІТ-компаній вказує на залежність вітчизняного ІТ-сектора від міжнародної ринкової кон'юнктури; ефективність функціонування вітчизняного ІТ-сектора обумовлена дією екзогенних та ендегенних факторів; на фоні наявних загроз значною є роль державної підтримки ІТ-бізнесу; серед чинників внутрішнього характеру одне із провідних місць має встановлена на підприємстві система внутрішньої та зовнішньої ІТ-комунікації.

Література

1. Буйницька О., Варченко-Троценко А., Грицеляк Б. Цифровізація закладу вищої освіти. *Освітологічний дискурс*. 2020. № 1 (28). С. 64–79.
2. Чернуха Т. С., Липов В. В. Особливості трансформації засад інституціональної комплементарності української системи вищої освіти. *Проблеми економіки та політичної економії*. 2019. № 1 (8). С. 168–191.

ДОДАТОК до матеріалів
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

**КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
ТА ІННОВАЦІЇ:
ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ**

присвячена видатному
вченому-економісту О. Г. Ліберману

Тези доповідей
Міжнародної науково-практичної конференції

25 листопада 2022 року
м. Харків, Україна